

El text

El text és qualsevol expressió verbal amb un significat complet que es produeixi en una situació comunicativa. En aquests casos, el text és el missatge, és a dir, el contingut de la comunicació. Una conversa, una invitació, una nota, una explicació del professor o una entrada del diccionari són textos. Els textos poden ser orals o escrits, llargs o curts..., i poden servir per informar, per descriure, per argumentar..., però sempre es construeixen amb paraules.

Les propietats del text són els requisits que ha de complir qualsevol expressió verbal perquè la puguem considerar un text. Les propietats textuais són tres: l'adequació, la coherència i la cohesió.

L'adequació

L'adequació és el grau d'adaptació del text a la situació comunicativa, al context. Per exemple, segons el context, utilitzem unes determinades paraules, fem servir recursos no lingüístics (gestos, il·lustracions...) o ens adreçem de *tu* o de *vostè* al nostre interlocutor. A l'hora de decidir si un text és adequat o no hem de tenir en compte els elements següents: el tema, el canal, el grau de formalitat i la intenció comunicativa.

El tema és el camp de la realitat a què es refereix el text. Pot ser més o menys especialitzat i es reflecteix sobretot en el vocabulari: en una conversa a l'ascensor parlem dels núvols mentre que en una conferència sobre meteorologia sentirem parlar de cirrus, cúmulus i nimbus.

El canal són les condicions de producció, transmissió i percepció del text. Bàsicament, n'hi ha dos: el canal oral i l'escrit. A més, cal que ens fixem en el grau d'espontaneïtat o de preparació prèvia i en la possibilitat d'interactuar de l'emissor i el receptor, que és diferent, per exemple, en una nota o en un missatge a la bústia de veu d'un telèfon mòbil.

El grau de formalitat depèn de la relació interpersonal entre emissor i receptor. Segons el nivell de confiança i de proximitat personal, el text pot ser més formal o més informal. Les marques principals de la formalitat són els tractaments, les fórmules de cortesia i l'ús de les formes gramaticals: per exemple, a un amic ens hi adreçem amb el tractament de *tu*; en canvi al nostre cap segurament ho fem amb el tractament de *vostè*.

La intenció comunicativa és diferent en cada situació, ja que cada acte comunicatiu té un objectiu determinat: informar sobre un tema o demanar-ne informació, convèncer algú d'alguna cosa, donar una ordre, fer riure... La intenció comunicativa determina, per exemple, la tria de les formes verbals que utilitzem: l'imperatiu ens serveix per donar ordres o instruccions, i el condicional, per expressar desitjos.

Així mateix, un text és adequat quan, a més d'usar la varietat lingüística apropiada a la situació comunicativa, utilitza el tipus de text correcte d'acord amb l'especialització del tema (una conversa /una conferència), el canal (una

nota/un missatge en una bústia de veu), el grau de formalitat (una carta personal/una carta formal) i la intenció comunicativa (les instruccions d'ús d'una planxa/un anunci d'una planxa).

La coherència

La coherència fa referència a l'organització del text, és a dir, a la rellevància i l'ordre del contingut.

Un text és rellevant si el contingut:

- respon a l'objectiu pel qual es produeix;
- conté només la informació necessària;
- expressa les idees de forma clara i comprensible, sense ambigüitats;
- no inclou idees contradictòries.

El contingut d'un text està ordenat quan la progressió de la informació és lògica tenint en compte els coneixements del receptor (interlocutor, oient, lector) i el tipus de text: per exemple, en una notícia periodística sobre un accident les dades s'exposen per ordre decreixent d'importància, mentre que en un atestat se segueix l'ordre cronològic dels fets. En un text escrit, el paràgraf ens serveix per agrupar les oracions entre si per temes i per marcar gràficament les diverses parts del text.

La cohesió

La cohesió es refereix a les relacions que s'estableixen entre els diferents elements del text (paraules, oracions, paràgrafs) i que permeten al lector interpretar-lo amb eficàcia. La cohesió és la característica interna que relaciona, sintàcticament i semànticament, les diverses parts del text. Hi ha diversos recursos o mecanismes que assegurin la cohesió en un text:

1. La repetició d'un mateix element mitjançant l'ús de sinònims o pronoms:

Demà en Ramon no dinarà a l'**escola**. Escriuré una nota per avisar el director del **col·legi**.

Ramon, ja he escrit **la nota**. Dóna-**la** al director.

2. L'ús de determinants (articles, demostratius, possessius) per marcar les diferents relacions entre les paraules i les referències del text o del context:

Ramon, dóna **aquesta** nota a **la teva** mestra.

3. L'elisió o supressió d'un element conegut:

Demà en Ramon no dinarà a l'escola perquè **Ø** ha d'anar al metge.

4. La concordança (entre el subjecte i el verb, de gènere, de temps, de nombre):

Avui en Ramon i la Mar es **queden** a dinar a l'escola, però **demà** només s'hi **quedarà** la Mar.

5. L'ús de connectors o marcadors textuais, com ara adverbis:

En Ramon **ara** va al metge amb el seu pare; **després** l'àvia l'acompanyarà a l'oculista.

Ramon, no miris **allà** a la cuina: la nota per a la mestra és **aquí** al menjador.

Adverbis i locucions adverbials	
De lloc	aquí, allí, allà
De situació	davant, darrere; dins, fora; lluny, prop, a la vora; damunt, dalt, sobre, davall, sota
De temps	abans, ara, mentrestant, després, llavors, aleshores; abans-d'ahir, ahir, avui, demà, demà passat, l'endemà; enguany; aviat, tard
De freqüència	sempre, sovint, de tant en tant, de vegades, a vegades, altra vegada, mai

6. La puntuació (en els textos escrits):

Dins d'un text, els signes de puntuació ens ajuden a fer pauses en la lectura, a entendre el contingut, a adonar-nos de l'estructura lògica del text, a conèixer les emocions i les intencions de l'autor...

Alguns signes de puntuació tenen una relació directa amb l'entonació, com ara els signes d'interrogació (?) i d'admiració (!). Els dos punts (:), en canvi, marquen les relacions de sentit dins de les oracions. D'altres, ens assenyalen els diferents apartats de l'escrit:

SIGNE DE PUNTUACIÓ		UNITAT DEL TEXT
coma, punt i coma	←→	sintagma, frase
punt i seguit	←→	oració
punt i a part	←→	paràgraf
punt final	←→	text

Quadre extret del llibre *Ensenyar llengua*, de Daniel Cassany *et al.*

A més, hi ha usos convencionals dels signes de puntuació, per exemple, l'ús de les comes en les adreces i en les datacions:

La Mireia viu al carrer Nou, 60, 2n 2a, de Palafrugell.

Pratdip, 25 de juliol de 2009

7. L'entonació (en els textos orals):

Gràcies a l'entonació podem saber si el nostre interlocutor ens fa una pregunta o ens explica un fet, si ha acabat de parlar i ens cedeix el torn de paraula, si està seriós o enfadat, si vol destacar amb èmfasi alguna informació...

8. Les relacions semàntiques entre paraules (antònims, hiperònims...):

En Ramon i la Mar són molt diferents: ella és molt **treballadora** i ell, molt **gandul**.

En Ramon sempre perd el **material escolar**. Cada any li hem de comprar dues o tres vegades **llapis, gomes, regles, bolígrafs...**

9. Els mecanismes paralingüístics (els gestos, el ritme i la velocitat de l'elocució, la tipografia...):

AVÍS IMPORTANT

A partir del dia **20 de gener**, podeu recollir les vostres comandes al local del **carrer de les Rodes, 24**.

Disculpeu les molèsties.